

מטרות¹

1. התנסות במרחב שיח מאפשר ומוגן
2. שימוש באסוציאציות חופשיות, חיבור אישי וקטעי זיכרון.
3. התבוננות אותנטית המאפשרת צמיחה
4. שמיעת הקול הכיתתי, קולות ייחודיים ומסרים חינוכיים

מומלץ לקרוא את המבוא - מצבי חיים כמצע לפיתוח כישורי חיים: שיעורי זיקה

הסיפור "חייב" מביא את סיפורו של נער שחברו הטוב חלה ואושפז. בסיפור עולות סוגיות אודות – התמודדות עם מצבי לחץ, נאמנות, ליווי חבר חולה, תחושת בחירה, תחושת מחויבות.

מהלך השיעור

המורה מקריאה את הסיפור "חייב"

חייב

לא היה לי מה לומר לו אז שתקתי. הוא זרק את הכדור על הגדר ואני שתקתי. שאלתי אותו אם זה בטוח או שיש סיכוי שטעו בבדיקה, אז הוא הסתכל עלי במבט קצת מופתע ואמר שזה בטוח וזרק את הכדור מחוץ לגדר ורץ להביא אותו. מבחוץ הוא זרק אלי את הכדור פנימה וצעק לי שהוא חייב להגיע הביתה. ואז נהיה שקט ואני נשארתי לבד והכדור היה בידיים שלי וזה הזכיר לי את כל הרגעים במגרש שאני צועק תמסרו לי אני פנוי ואיך בשנייה הזאת שמוסרים לי אני מרגיש שאני חייב ושאסור לי לפשל. גם עכשיו הרגשתי שאני חייב, רק לא ידעתי מה.

אורן חולה. זה בטוח. אורן החבר הכי טוב שלי. זה בטוח. אני שונא בתי חולים. זה בטוח. אורן מתאשפז לתקופה בלתי ידועה. זה בטוח. אני אהיה חייב. אני חייב. זה בטוח. לא דברתי אתו באותו יום. הייתי באימון. כששאלו אותי איפה אורן עניתי "לא יודע". בלילה, אחרי המשחק של מכבי תל אביב נגד הפועל ירושלים. הוא כתב לי "העיקר רוכשים שחקנים במיליון דולר" ועניתי לו "תכל'ס. לך תסמוך על זרים" וזהו. ולמחרת הוא נכנס לבית החולים ולא התקשרתי ולא כתבתי ולא באתי. וגם ביום שאחרי. ואז כבר המורה סיפרה בכיתה והמאמן כבר ידע וההורים שלי גם. ועדיין לא הצלחתי לדבר אתו. באותו ערב הוא שלח לי הודעה "תכל'ס, לך תסמוך על חברים" התעלמתי.

ידעתי שאני חייב אבל שתקתי. ואמא שלי ניסתה לדבר איתי ואבא שלי ואח שלי גם. אבל התחמקתי מהם. יצאתי לרוץ. האוזניות בפול ווליום. ספרינט מהשנייה הראשונה. רצתי בטירוף, חיפשתי לרוץ רק בעליות. חיפשתי שיכאב לי. אבל לא כאב לי כלום. הלב שלי דפק בטירוף אבל גם הוא לא כאב. וכל הזמן היה לי בראש קול "אתה חייב. אתה חייב".

¹ כתבה אורית ברג, שפ"י

רצתי ליד גן שעשועים כאשר לפתע התגלגל החוצה כדור ונקלע בין רגלי. היה זה כדורסל עם ציור של גיבורי על. עצרתי ותפסתי אותו בדיוק בשנייה שילדון קטן התנפל עליו והוריד לי את האוזניות. הוא צעק עלי: "תעזוב אותו, זה הכדור שלי, אתה חייב להחזיר לי אותו". ואמא שלו, שרצה אחריו, הגיעה מתנשפת ובקשה סליחה. היא הודתה לי שבזכותי הוא לא רץ לכביש. "לא היית חייב", היא אמרה. "תודה, תודה". ולילד היא אמרה – "תגיד תודה לחבר הגדול". "לא רוצה", הוא ענה. "אתה חייב" היא נזפה בו. "לא", התערבתי בשיחה, "אתה לא חייב. אתה יכול להגיד לי תודה ואתה יכול שלא. מה אתה בוחר?" והוא הסתכל עלי ושאל אותי בכעס "מה אתה רוצה?" ופתאום התמלאו לי העיניים בדמעות. אמרתי לו שאני חייב לרוץ ושהוא ילד טוב וברחתי כשהם עוד עמדו שם עם הכדור.

ורצתי ובכיתי ופתאום לא הייתי חייב, פתאום רק רציתי. רציתי שזה יהיה טעות ורציתי שאורן לא יסבול. רציתי שיצליחו לעצור את המחלה, ורציתי שהוא ישתחרר מבית החולים. וידעתי שאין סיכוי שאני הולך לפשל את זה. שאני, הבן אדם הראשון שהוא סיפר לו על המחלה. הוא "מסר לי את הכדור" כי הוא בחר בי ואני "תפסתי את הכדור" כי הייתי פנוי וכי רציתי וכי אני יכול וכי אני חייב. אני הולך להיות שם בשבילו הבנתי, וזה המשחק.

התרחצתי, ארזתי תיק, ארזתי את הטאבלט והאוזניות, יצאתי וחזרתי, לקחתי את הכדור ותוך שעה כבר הייתי אצלו בחדר, במחלקה. הלילה אני נשאר לישון עם אורן, הודעתי להוריו, משדרים את הדרכי ואנחנו חייבים לראות אותו יחד.

שיחה בזוגות

- מה צורך בכט הסיפור?

בתום השיחה

המורה מבקש מהתלמידים: אנא כתבו על שתי כרטיסיות שני נושאים מרכזיים שהסיפור עוסק בהם לדעתכם. לפני החזרה למליאה, התלמידים מניחים במרכז המעגל, לעיני כל, את כרטיסיות הנושאים שכתבו.

שיחה במליאה

התלמידים מתבוננים באוסף הנושאים: מזהים אלו נושאים חוזרים על עצמם, האם יש משותף בין הנושאים? איזה נושא שונה? לאיזה נושא מתחברים יותר? לא מתחברים כלל. את השיחה במליאה יכול המורה לנהל באופן חופשי בעזרת שאלות הזיקה, או לנהל אותה לאור הנושאים שהופיעו בכרטיסיות.

שאלות זיקה לעזרת המורה (מומלץ לבחור שאלה או שתיים ולאפשר ככל הניתן שיחה חופשית)

- איילו אסוואציות אלו בכט אנתא הסיפור?
- מה הרגשת?
- מה חשבת?
- מה אתם יודעים אף הדמויות בסיפור?
- אמה הדבר דומה?
- אמה הסיפור אוסק?

דיון עומק בנושא נבחר -

- אלאר הכרטיסיות, איזה נושא דומיננטי אלה בנו בעקבות הסיפור?
- אמה מהדהד בכט בקשר אנוא זה?
- אאילו התנסויות או מקומות בחייט אלאכ האירוא מתחבר?
- אאילו אאלות אולות בכט?

לאחר שהתלמידים הביעו את החיבורים האישיים שלהם לסוגיה הנדונה, ניתן להזמין להציע עצות לדמויות בסיפור.

במידה ויש אפשרות זמן, כדאי לבחור עוד נושאים שכתבו התלמידים ולדון גם עליהם בעזרת אותן שאלות מנחות.

ולסיום השיחה, עוד שאלה - מה תזכרו מהשיעור, מהשיחה, מהסיפור?
סיכום וסגירה על ידי המורה תוך התייחסות לתכנים שהעלו התלמידים. חשוב שהמורה תעביר מסרים בוני חוסן וערך עצמי, אודות התכנים שיעלו על ידי התלמידים ובכללם - התמודדות עם מצבי לחץ, נאמנות, ליווי חבר חולה, חופש בחירה, תחושת מחויבות.

בסיום לחזור למורכבות

החיים מורכבים מאינסוף מקרים ומצבים בנושאים שונים, בהקשרים רבים. לא פעם עומדות בפנינו אפשרויות בחירה ואנו נדרשים לבחור ולקבל החלטות קטנות או גדולות. ואיך מגיעים להחלטה טובה. איך בוחרים?

המורה מסיים בשאלה פתוחה לבחירתו, למשל:

*מה צולק לי לקבל החלטה במצבים מסוכנים?
מה אני אומר לעצמי כשאני לבחור או לקבל החלטה במצב דומה?*

לסיכום

אפשר להקריא/ להשמיע את שירה של יונה וולך – כי אתך:

כי אתך
זה רק בגלל שאני אוהבת
כי אתך
זה רק בגלל שאני רוצה
כי אתך
זה לא בגלל שאני חייבת
כי אתך
זה רק בגלל שאני רוצה